fældet, selv om hindringen er ringe, og der findes andre muligheder for at afsætte de indførte varer.

2. Ved bedømmelsen af, om en retsforskrift i en medlemsstat, som for salg af forarbejdede tobaksvarer til forbrugeren foreskriver en fast pris — frit fastlagt af fabrikanten eller importøren — udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, påhviler det den nationale domstol under hensyntagen til de hindringer af afgiftsmæssig art, der består for den pågældende varesektor, at undersøge, om en sådan ordning med bindende priser i sig selv er egnet til direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt at hindre indførslerne mellem medlemsstater.

3. Selv om medlemsstaterne ikke må træffe foranstaltninger, der gør det muligt for private virksomheder at unddrage sig kravene i traktatens artikel 85, hører denne artikel til de konkurrenceregler, der »gælder for virksomhederne«, og har følgelig til formål at regulere private virksomheders adfærd på fællesmarkedet. Den skal følgelig ikke tages i betragtning ved bedømmelsen af, om en national lovgivning, der foreskriver en pris fastsat af fabrikanten eller importøren for salg til forbruger af forarbejdede tobaksvarer, er forenelig med fællesskabsretten.

I de forenede sager 177 og 178/82

angående en anmodning, som Arrondissementsrechtbank Utrecht i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende straffesager mod

JAN VAN DE HAAR OG KAVEKA DE MEERN BV

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikler 5, 30 og 85,

har

DOMSTOLEN (første afdeling)

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans og dommerne A. O'Keeffe og G. Bosco,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: P. Heim

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de skriftlige indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

Hovedsagen, som verserer for den nationale domstol, er to straffesager, som er indledt ved Arrondissementsrechtbank Utrecht af anklagemyndigheden samme sted mod de tiltalte Kaveka de Meern BV, et selskab, som driver engroshandel med levnedsmidler, og dets tidligere driftsleder Jan van de Haar. Tiltalen lyder på overtrædelse af forbudet i artikel 30 i »Wet op de accijns van tabaksfabrikaten, 1964« (den nederlandske lov om afgifter på tobaksvarer).

Den del af denne artikel, der har betydning her, er første punktum, der lyder således:

»Det er forbudt at sælge, udbyde til salg eller levere tobaksvarer til andre end forhandlere til en lavere pris end den på afgiftsbanderolen anførte«.

Under disse straffesager er det bl.a. blevet gjort gældende, at de tiltalte har udbudt et vist antal tobaksvarer til salg til lavere priser end de på banderolerne anførte til kunder, der delvis omfattede eller kunne omfatte ikke-forhandlere.

Kaveka, som navnlig driver engroshandel med tobaksvarer (cigarer, cigaretter og pibetobak), har en kundekreds, der består af forhandlere og personer, der bruger de produkter, som de køber hos Kaveka, i en erhvervsmæssig virksomhed. Denne sidste gruppe omfatter også storforbrugere, som ikke er forhandlere. Det fremgår af sagens akter, at Kaveka's handelspraksis består i ikke at kontrollere ved kassen, om kunden er forhandler af de tobaksvarer, som han har i sin indkøbsvogn, idet selskabet bevidst tager risikoen for, at køberen ikke anvender de købte produkter erhvervsmæssigt. Kaveka praktiserer en ordning med passersedler, som virksomheder og institutioner som f.eks. centre for ældre kan opnå.

De tiltalte har til deres forsvar gjort gældende, at de forhold, der er rejst tiltale for, ikke er strafbare, da artikel 30 i den pågældende nederlandske lov er i strid med traktatens artikler 5, 30 og 85, og det misbrug af en dominerende stilling, som denne bindende prisordning indebærer, kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og hindre indførslerne mellem medlemsstaterne; i øvrigt indebærer det forhold, at der er fastsat et absolut minimum for afgiften, at der er tale om en absolut mindstesalgspris, hvilket strider mod traktatens artikel 30.

Da Arrondissementsrechtbank Utrecht var af den opfattelse, at det den forelagte problem vedrørte en fortolkning af fællesskabsretten, besluttede den ved dom af 1. juni 1982 at udsætte sagen og i medfør af traktatens artikel 177 at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1. I sin praksis vedrørende EØF-traktatens artikel 30 har Domstolen gentagne gange udtalt, at enhver af medlemsstaternes bestemmelser for handelen, som direkte eller indirekte, øjeblikkeligt eller potentielt, kan hindre samhandelen i Fællesskabet, må betragtes som en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner. Denne formulering minder meget stærkt om det, Domstolen har udtalt vedrørende begrebet »påvirkning af handelen mellem medlemsstater« i EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, i sagerne Grundig mod Consten (sagerne 56 og 58/64, Sml. 1965-1968, s. 245) og LTM mod MBU (sag 56/65, Sml. 1965-1968, s. 211), skønt der deri tales om at »påvirke« handelen mellem medlemsstaterne, mens der f.eks. i Dassonville-dommen anvendes udtrykket »hindre« (sag 8/74, Sml. 1974, s. 837-854). Hvis den nationale ret skal afgøre, om en medlemsstats bestemmelser, som uden forskel gælder for indførte og indenlandske varer, er en foranstaltning med tilsvarende virkning i den i EØF-traktatens artikel 30 forudsatte betydning, skal den da i sin afgørelse tage hensyn til Domstolens praksis vedrørende EØF-traktatens artikel 85, nærmere bestemt Domstolens fortolkning af begrebet »påvirkning af handelen mellem medlemsstater«, hvoraf fremgår, at der foreligger den i artikel 85, stk. 1, anførte påvirkning, hvis det står fast, at de pågældende bestemmelser vedrørende handelen er egnede til at fordreje det naturlige handelsmønster, eller skal den nationale ret anlægge en selvstændigere fortolkning af EØF-traktatens artikel 30, som går ud på, at sådanne bestemmelser kun er en handelshindring og således en foranstaltning med tilsvarende virkning i den i artikel 30 forudsatte betydning, hvis retten på grundlag af faktiske omstændigheder kan fastslå, at importen af varer fra andre medlemsstater kan begrænses af disse bestemmelser?

2. Skal bestemmelser i en medlemsstat, som uden forskel gælder for indenlandske og indførte varer, også anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning i den i EØF-traktatens artikel 30 forudsatte betydning, når det står fast, at importen til en medlemsstat på grund af denne foranstaltning kun hindres i meget ringe grad, mens der stadig findes andre muligheder for at afsætte varer fra andre medlemsstater?

3. Skal den nationale ret ved sin prøvelse af, om bestemmelser, som uden forskel gælder for import fra andre medlemsstater og for afsætningen af indenlandske varer, bevirker en hindring af handelen, kun se på disse bestemmelsers virkninger, eller skal den herved også tage hensyn til, at der på det pågældende marked også findes andre handelshindringer som følge af med-

lemsstaternes skatte- og afgiftslovgivninger og forskellene mellem disse?

4. Har det betydning for besvarelsen af det forrige spørgsmål, at de pågældende bestemmelser efter den nationale rets mening i sig selv ikke på nogen måde hindrer handelen?

5. Når der som følge af bestemmelserne i en medlemsstat findes en vertikal prisbindingsordning, som alle de berørte erhvervsdrivende skal overholde, idet der ellers er tale om en overtrædelse af loven, kan en privatperson, som har overtrådt en sådan ordning, da for den nationale ret påberåbe sig, at denne nationale ordning er uforenelig med EØF-taktatens artikel 5, stk. 2, sammenholdt med artikel 85?«

Forelæggelsesdommene er indgået til Domstolens justitskontor den 14. juli 1982. Skriftvekslingen er forløbet forskriftsmæssigt.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg den 18. oktober 1982 af de tiltalte i hovedsagen ved advokat A. F. de Savornin Lohman, Rotterdam, og den 24. september 1982 af EF-Kommissionen ved juridisk konsulent Bastian van der Esch som befuldmægtiget.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. I medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 1 og 2 har Domstolen, efter at have konstateret, at ingen medlemsstat og ingen institution, som er part i sagen, har forlangt, at sagen skal afgøres af den samlede Domstol, ved kendelse af 23. februar 1983 henvist sagerne til første afdeling.

Ved Domstolens kendelse (første afdeling) af 10. marts 1983 er sagerne blevet forenede med henblik på retsforhandlingerne og domsafsigelsen.

II — Indlæg afgivet for Domstolen

1. Indlæg afgivet af de tiltalte i hovedsagen

Det første spørgsmål

De tiltalte i hovedsagen har gjort gældende, at Domstolen i den tilsvarende sag 13/77, INNO-ATAB (Sml. s. 2115) vedrørende artikel 86 (præmis 28), har anvendt kriteriet fra Dassonville-dommen, herunder udtrykket »hindringer«. Domstolen har altid tillagt begrebet »påvirke« handelen mellem medlemsstater i artiklerne 85 og 86 samme betydning. Da det forholder sig således, er der ingen støtte for den nationale domstols antagelse om, at begrebet »påvirke« handelen mellem medlemsstater skal bedømmes forskelligt, alt efter om der er tale om artiklerne 85 og 86 eller om artikel 30. Der er ingen grund til at gøre en (væsentlig) forskel hverken generelt eller specielt i dette tilfælde.

I denne sammenhæng er det af betydning, at Domstolen har udtalt, at aftaler og samordnet praksis mellem virksomheder, som hører til samme koncern i deres egenskab af moder- og datterselskaber, ikke falder ind under artikel 85.

På adskillige markeder foregår størstedelen af den interne handel som bekendt inden for en koncern. Det er vanskeligt at forestille sig, at Domstolen skulle anvende et fundamentalt forskelligt kriterium for, hvorvidt der er tale om at påvirke handelen mellem medlemsstater, alt efter om der er tale om aftaler og så videre mellem selvstændige virksomheder eller mellem virksomheder hørende til samme koncern.

Det andet spørgsmål

Dette spørgsmål hænger sammen med det første for så vidt som et bekræftende svar på dette synes at tyde på, at kravet om væsentlighed ligeledes kan spille ind ved anvendelse af artikel 30. En række af Domstolens domme vedrører det, man benævner kravet om væsentlighed som betingelse for, at artikel 85 kan finde anvendelse. Man kan nævne dommen i sag 58/50, Dansk Supermarked (Sml. 1981, s. 181), hvor Domstolen antog, at handelsbestemmelser rettet mod et lejlighedsparti på blot 1 000 spisestel allerede er tilstrækkelig grund til at anse artikel 30 for anvendelig. Dette viser, at hvis Domstolen her vil anvende kriteriet om væsentlighed, er tærsklen faktisk sat særdeles lavt.

Kommissionen har allerede flere gange tidligere vist, at den mener, at en bestemmelse som artikel 30 i den nederlandske lov om tobaksafgifter, er i strid med traktatens artikel 30. Med hensyn til den pågældende nederlandske bestemmelse kan der henvises til, hvad Kommissionen har anført i SSI-beslutning af 15. juli 1982 (EFT L 232, s. 1), afsnit 107 a):

». . . under overholdelse af gældende nationale retsregler, for så vidt disse ikke er i strid med fællesskabsretten . . .«.

Naturligvis gælder de her omhandlede nationale bestemmelser for alle virksomheder, der opererer på tobaksmarkedet. Den betydning, som Kommissionen tillægger en bestemmelses generelle geografiske anvendelsesområde, fremgår ligeledes af SSI-beslutningen, nemlig i afsnit 99 i):

»Disse konkurrencebegrænsninger er mærkbare, fordi de anvendes af næsten alle virksomheder i denne branche«.

For så vidt angår artikel 30 i den nederlandske lov om tobaksafgifter, er der imidlertid ikke tale om en anvendelse på »næsten alle«, men på alle virksomheder og på alle væsentlige handelstrin.

Det tredje spørgsmål

Som det fremgår af præmis 38 i den dom, Domstolen afsagde i INNO-ATAB-sagen, skal den nationale domstol ifølge Domstolen bedømme den omtvistede nationale bestemmelses hindrende virkning på handelen på baggrund af afgiftsordningen for tobaksvarer som helhed, henholdsvis de hindringer, som kan følge af denne ordning selv som sådan. Der skal følgelig tages hensyn til begge disse faktorer. For det første kan en vis national foranstaltnings handelshindrende virkning midlertidigt — selv om den er væsentlig i sig selv — erstattes af andre bestående foranstaltningers handelshindrende virkning. Ud fra dette synspunkt er det væsentligt at under-

strege, at Kommissionen, som det fremgår af SSI-beslutningen, i øjeblikket bestræber sig på i vidt omfang at få afskaffet disse andre foranstaltninger, som udgør handelshindringer. Når de bestående hindringer allerede indskrænker konkurrencemulighederne på et bestemt niveau, vil de hindringer, som tilføjes hertil på et andet niveau, for det andet blive yderst følelige.

Den nationale domstol skal endelig bedømme situationen på markedet for tobaksvarer uden de konkurrencebegrænsninger, som vil være forbudt i henhold til henholdsvis SSI-beslutningen og Domstolens dom i denne sag. Det kan tænkes, at parallelindførsler — på grund af de tekniske omstændigheder ved påsætningen af banderoler — på forhandlerniveau er meget vanskelige for øjeblikket, hvilket forhold vil vedvare, indtil der er gennemført en harmonisering. Dette gælder imidlertid ikke med hensyn til konkurrencen inden for et mærke. Det ses ikke, hvorfor denne skal gøres umulig på forhånd for det handelstrin, som Kaveka's handelsvirksomhed befinder sig på.

På grundlag af det ovenfor anførte hælder den nationale domstol til den opfattelse, at priskonkurrencen vanskeliggøres på grund af en ringe elasticitet i efterspørgslen efter cigaretter (som den forudsætter, men som på ingen måde er bevist). Dette synspunkt er imidlertid ikke ifølge de tiltalte i overensstemmelse med Kommissionens konstateringer, hvilket f.eks. fremgår af afsnit 96 i dens SSI-beslutning, navnlig i passagen vedrørende SSI's argument om, at en (drastisk) forhøjelse af afgiftstrykket ville føre til et (betydeligt) fald i omsætningen. Alt dette viser, at der er en priselasticitet på cigaretmarkedet, også på forbrugerniveau.

Det fjerde spørgsmål

Meningen med dette spørgsmål står ikke klar for Kaveka, som har henvist til kriteriet om en mærkbar virkning, således som det er blevet beskrevet af Kommissionen i sagen mod van Landewyck. For at bedømme, om der er tale om en mærkbar virkning, skal der i øvrigt eventuelt tages hensyn til, at der er indledt identiske straffesager mod 17 andre tilsvarende erhvervsdrivende.

Det femte spørgsmål

Ifølge Kaveka er det dette spørgsmål, der er det vigtigste i denne sag og adskiller den væsentligt fra sag 13/77. I sidstnævnte sag blev det bl.a. fastslået, at medlemsstaterne ikke kan træffe foranstaltninger, der gør det muligt for private virksomheder at unddrage sig de i traktatens artikler 85-94 indeholdte begrænsninger (præmis 33). Den nationale domstols første spørgsmål vedrørte udelukkende artikel 86, idet den gik ud fra, at der var tale om en dominerende stilling — som den antog var skabt eller begunstiget af tilsvarende belgiske bestemmelser. Derfor vedrører punkt 1 i konklusionen i Domstolens dom i denne sag (udelukkende) artikel 86.

En national lovbestemmelse, som bindende fastsætter salgsprisen på detailsalgsstadiet til den af fabrikanten/importøren angivne pris, er ud fra et markedsteknisk synspunkt det samme som en kollektiv vertikal prisfastsættelse. Interessen i et bekræftende svar på spørgsmålet kan — hvis man her kan tale om

en kvasiaftale mellem virksomheder, der er pålagt af myndighederne — bl.a. ligge i, at Domstolens praksis og ånden i Kommissionens tidligere beslutninger om prisaftaler med territorial virkning kan omfatte dette tilfælde. I Domstolens praksis og i nævnte beslutninger er der i tilfælde af vertikalt fastsatte priser en formodning for, at nationalstaten har skabt en hindring for importen. For så vidt det ikke uden videre må erkendes, at der foreligger et absolut forbud i dette tilfælde, er det ikke den retsundergivne, der i tilfælde af bevisførelse skal godtgøre, at der eventuelt er skabt en hindring for importen, men myndighederne, der må bevise, at den foranstaltning, som de har truffet, ikke skaber eller kan skabe en sådan hindring.

Ved at indføre og straffe overtrædelse af forbudet i artikel 30 i den nederlandske lov om tobaksafgifter har Nederlandene indført en ordning med påbudte priser, som — hvis virksomhederne havde indført en sådan ordning — ville have været strengt forbudt. Der kan ikke gøres undtagelse fra dette forbud. Der synes ikke at være tvivl om, dels at traktatens artikel 5, andet afsnit, alene ikke er tilstrækkelig konkret til at være umiddelbart anvendelig, men på den anden side kan bestemmelsen blive konkret i direkte forbindelse med en anden af traktatens bestemmelser. Det er dette, Domstolen har forklaret i præmisserne 30 og 31 i INNO-ATAB-sagen. Ligeledes må denne regel også uden videre gælde for artikel 5 i forbindelse med artikel 85. Kommissionen har også allerede påpeget dette forhold.

Uden dette ræsonnement ville der være risiko for, at der ville opstå en retlig lakune. I SSI-beslutningen har Kommissionen i afsnit 100 i slutningen af det indledende afsnit antaget, at virksomhederne bl.a. ikke kan påberåbe sig den nederlandske lovgivning, »eftersom det drejer sig om aftaler af privatretlig karakter, som ikke er kommet i stand på grundlag af lov eller anden af myndighederne vedtaget retsforskrift«. Hvis de omtvistede aftaler havde haft grundlag i lovgivningen, ville virksomhederne følgelig ifølge dette ræsonnement ikke have haft vanskeligheder. Hvis man altså ikke i dette tilfælde kunne gribe ind over for de nationale myndigheder i henhold til artikel 5, andet afsnit, sammenholdt med artikel 85, ville der opstå en retlig lakune, hvis ikke man tillægger artikel 30 umiddelbar anvendelighed.

2. Kommissionens indlæg

Det første spørgsmål

Kommissionen har anført, at artikel 30 samt artiklerne 85 og 86 hører til traktatens grundlæggende regler, fordi de har til formål at opnå og opretholde frie varebevægelser, dvs. markedets enhed. Disse bestemmelser supplerer hinanden; de tilsigter alle virkeliggørelsen af formålene i traktatens artikel 2. Dette nødvendiggør en sammenhængende og udfyldende fortolkning, som ikke efterlader nogen lakune i det resultat, der skal nås, f.eks. er det ikke således, at det kan prøves, om foranstaltninger eller praksis, der kan tilregnes de respektive adressater, og som har en i enhver henseende sammenlignelig negativ virkning på markedets enhed, er i overensstemmelse med

artikel 85 og 86, men ikke med artikel 30 eller omvendt. Denne fremgangsmåde er nødvendig, selv om begrebet »påvirke handelen mellem medlemsstater« i første række fungerer som en afgrænsning af fællesskabskompetencen, mens begrebet »hindre samhandelen inden for Fællesskabet« er et materielt kriterium, der gør det muligt at afgøre, om der er tale om forenelighed med traktaten. Det samme gælder med hensyn til Domstolens praksis, hvorefter visse tvingende hensyn af almen interesse til opretholdelse af god handelsskik under visse betingelser kan have forrang for frie varebevægelser.

Følgelig mener Kommissionen, at de pågældende normers rækkevidde og sammenhæng taler imod anvendelse af andre kriterier ved prøvelsen af, om der er tale om en foranstaltning med tilsvarende virkning, der udgør en hindring for samhandelen inden for Fællesskabet, eller om en foranstaltning, som påvirker handelen mellem medlemsstater, jfr. traktatens artikel 85. Domstolen har allerede i sin dom i sag 13/77 udtalt sig om en ordning svarende til artikel 30 i den nederlandske lov om afgifter på tobaksvarer. Ifølge præmis 53 har en sådan ordning »normalt« udelukkende virkninger på nationalt plan. Præmis 54 afsvækker dette udsagn, idet det her konstateres, at det ikke kan udelukkes, at en sådan ordning i visse tilfælde kan påvirke samhandelen inden for Fællesskabet. Denne opfattelse er fuldt ud i overensstemmelse med Domstolens detaljerede praksis vedrørende nationale prisordningers forenelighed med traktatens artikel 30, som ligger til grund for Kommissionens bedømmelse af sådanne foranstaltninger. Disse, som indfører minimal- eller maksimalpriser eller midlertidigt fastfryser fortjenstmarginerne eller priserne, kan ændre handelsstrømmenes naturlige retning, således som de normalt fremgår af det frie spil mellem udbud og efterspørgsel. Ikke desto mindre er de ikke uforenelige med artikel 30. Virkninger, der er uforenelige med denne bestemmelse, opstår kun, hvis det prisniveau, som er genstand for myndighedernes indgriben, er en hindring for samhandelen inden for Fællesskabet.

I de konkrete tilfælde, som Arrondissementsrechtbank Utrecht skal tage stilling til, er der tale om et lovbestemt forbud for hele detailhandelen mod at sælge visse varer til en lavere pris end den detailpris, der er valgt af producenterne eller importørerne som beregningsgrundlag for de afgifter, de skal betale. Det særlige ved denne ordning er ikke så meget niveauet for de således fastsatte priser, men den omstændighed, at den fuldstændigt unddrager et helt handelstrin, nemlig detailhandelen, fra de frie markedskræfter. Der er med andre ord ikke her tale om, at man midlertidigt sætter mere eller mindre strenge rammer om markedet, men om en permanent begrænsning for dette markeds deltagere. Domstolen har aldrig ladet den mindste tvivl bestå om, at handelen og den frihed, som er uadskilleligt forbundet hermed, er et væsentligt led i det fælles markeds rette funktion (jfr. dommen i de forenede sager 56 og 58/64, Consten og Grundig mod Kommissionen, Sml. 1965-68, s. 245). En detailhandler, hvem

det permanent er forbudt at udøve nogen form for priskonkurrence, som kan øge hans omsætning, mister det mest effektive middel, han råder over til at påvirke omfanget af efterspørgslen på hans salgssted.

Ifølge almindeligt anerkendte økonomiske love bestemmer omfanget af efterspørgslen efter varer hidrørende fra andre medlemsstater i vidt omfang omfanget af handelsstrømmene mellem staterne med denne vare. En varig fastfrysning af efterspørgslen som følge af et permanent forbud mod at sælge til en lavere pris end den af producenterne eller importørerne fastsatte fastfryser også varigt udviklingen i indførslerne, ændrer med andre ord handelsstrømmenes naturlige retning. Sagt på en anden måde, når detailhandelen fuldstændigt er berøvet rådigheden over det vigtigste og mest naturlige middel, den har på markedet — nemlig sin egen prispolitik — er følgen heraf et kunstigt efterspørgselsniveau, som igen indvirker på indførslernes omfang. Selv om alle disse faktorer vanskeligt kan kvantificeres, kan der næppe generelt være tvivl om, at denne forbindelse mellem årsag og virkning er sikker og forudsigelig. Der er næppe heller tvivl om, at salget af nye varer, og dermed også ofte af importerede varer, hindres hurtigere eller i højere grad deraf end salget af velindarbejdede varer. Disse aspekter ved ordningen må ikke overses ved besvarelsen af spørgsmålet, om den mulighed for at påvirke samhandelen inden for Fællesskabet, som Domstolen i præmis 54 i den allerede citerede dom anser for tilladelig »i visse tilfælde« i virkeligheden foreligger. Den omstændighed, at der i den pågældende sektor hovedsagelig er tale om små detailhandlere — jfr. herved Reischls forslag til afgørelse i sag 13/77 — synes i øvrigt ud fra denne synsvinkel at være mindre væsentlig. Anvendeligheden af traktatens artikel 30 afhænger ikke af den økonomiske størrelse af de deltagere på markedet, som er berørt af en bestemt foranstaltning.

Endelig har Kommissionen i denne sammenhæng bl.a. henvist til Domstolens dom i sagerne 16-20/79, anklagemyndigheden mod Danis m.fl. (Sml. 1979, s. 3339), hvori det siges, at hvis de erhvervsdrivende, der ønsker at importere produkter, som følge af en prisforanstaltning kun kan gøre dette med tab, er en sådan situation en foranstaltning med tilsvarende virkning. Med andre ord, når en national myndighed ved en økonomisk foranstaltning bremser det normale udbud af importerede produkter, må det prøves, om denne foranstaltning er forenelig med artikel 30. I Danis-sagen bestod denne bremse i den risiko for tab, som importørerne løb. I dette tilfælde er bremsevirkningen indtrådt på detailhandlerniveauet, således at den endelige forbruger ikke længere tilskyndes til at øge sin efterspørgsel efter importerede produkter. Selv om fremgangsmåden er mere diffus, er den alligevel af samme art. En tilsvarende argumentation kan fremføres under henvisning til den sag om restriktioner for produktionen, som Domstolen har afgjort ved sin dom i sag 190/73, van Haaster (Sml. 1974, s. 1134).

Det andet spørgsmål

Kommissionen har anført, at med hensyn til foranstaltninger med tilsvarende virkning som importafgift har Domstolen allerede i sin dom i de forenede sager 52 og 55/65, Forbundsrepublikken Tyskland mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 179, udtalt, at den diskriminerende virkning, hvor svag den end kan være, af en sådan foranstaltning ikke kan bevirke, at den falder uden for forbudet i artikel 13, stk. 2. Med hensyn til foranstaltninger med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion har Kommissionen henvist til følgende:

— den vedholdenhed, hvormed Domstolen gentagne gange har henledt opmærksomheden på artikel 30's vide anvendelsesområde;

— den vide definition, der er givet af en foranstaltning med tilsvarende virkning i dommen i sag 2/73, Geddo, Sml. 1973, s. 879.

I en sådan ordning er der efter Kommissionens mening ikke plads for en »bagatelregel« om, at en reel og konstaterbar bremsende virkning på importen skulle falde uden for artikel 30 på grund af sin ringe betydning. Hertil kommer, at det er uhyre vanskeligt at definere, hvad en ringe virkning er. Endelig har Kommissionen anført, at et totalt forbud for detailhandlere mod at praktisere enhver form for priskonkurrence efter sin natur sjældent eller endog aldrig har en meget ringe virkning på samhandelen inden for Fællesskabet, navnlig når der er tale om en vidt udbredt forbrugsartikel, der udbydes til salg på tusinder af salgssteder.

Det tredje spørgsmål

Kommissionens svar er baseret på præmisserne 55 og 56 i dommen i sag 13/77, hvori Domstolen for det første har konstateret, at handelen inden for Fællesskabet med tobaksvarer er underkastet hindringer, der følger af de anvendte metoder til afgiftskontrol (hindringer, som ikke omfattes af artikel 30, jfr. præmis 49), og beskriver den opgave, der påhviler den nationale domstol med hensyn til at konstatere, om en ordning med bindende forbrugspriser er forenelig med traktaten, dvs. konstatere, om en sådan ordning »i sig selv« er egnet til direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt at hindre indførslerne, dog »under hensyntagen til« hindringer af afgiftsmæssig art. Kommissionen er af den opfattelse, at man alene skal tage hensyn til hindringer, som er forenelige med traktaten.

Den omstændighed, at en lovgivningsforanstaltning, som potentielt er uforenelig med traktaten, falder sammen med myndighedernes og virksomhedernes praksis af samme art, medfører ikke, at den første foranstaltnings potentielle uforenelighed ophæves, men rejser et administrativt problem, idet det så må afgøres, hvor uforeneligheden begynder.

For at undgå enhver misforståelse har Kommissionen fremhævet, at prøvelsen af påbudte forbrugerprisordninger i forhold til artikel 30 ikke alene må omfatte deres hindrende virkning på parallelindførsler, men også den ændring i handelsstrømmenes naturlige retning, som de medfører. I denne forbindelse har Kommissionen henvist til FEDETAB-dommen, som ligeledes behandler spørgsmålet om forskellige begrænsende foranstaltningers sammenfald. I præmis 133 har Domstolen fastslået, at der på trods af andre restriktioner var levnet producenten eller importøren fornødent spillerum til en effektiv konkurrence, »da der er tale om almindelige masseprodu-

cerede forbrugsvarer, for hvilke en begrænset prisnedsættelse i produktions- eller importleddet kan påvirke forbruget mærkbart«. Det samme gælder naturligvis for prisnedsættelser i detailhandelsleddet. Disse nedsættelser berører kun en ringe del af salget, men denne får større og større betydning, efterhånden som nedsættelserne udvides til at omfatte et større antal salgssteder. Konklusionen af ovenstående er, at hensyntagen til hindringer af afgiftsmæssig art ikke kan skjule de mulige virkninger af en fastfrysning af forbrugerpriserne på samhandelen.

Det fjerde spørgsmål

Kommissionen mener, at såfremt en national domstol tager fejl og ikke konstaterer nogen indvirkning på samhandelen, skønt denne i virkeligheden er påvirket, er retsmidlet anke, evt. med indhentning af udsagn fra sagkyndige, idet det naturligvis er muligt også at henvende sig til Kommissionens tjenestemænd. I øvrigt står det parterne frit for at forsøge at få Kommissionen til at træffe officiel beslutning om det omtvistede spørgsmål.

Det femte spørgsmål

Dette spørgsmål ligner meget spørgsmål 6 fra Cour d'appel de Rouen i sag 5/79, Buys, Sml. 1979, s. 3203, idet den eneste forskel er, at der da var tale om landbrugsprodukter, der var omfattet af fællesskabsbestemmelser. Svaret må — med de nødvendige ændringer — være det samme. Det er pr. definition forbudt medlemsstaterne at træffe foranstaltninger, der gør det muligt for private virksomheder at unddrage sig de i traktatens artikler 85-94 indeholdte begrænsninger (INNO-ATAB, præmis 33). Artikel 85 finder imidlertid kun anvendelse, når der faktisk er tale om de i denne artikel omhandlede aftaler. Den blotte omstændighed, at en medlemsstat fremkalder en situation på markedet, hvis økonomiske virkninger svarer til den situation, som følger af en særlig ordning med påbudte priser, men uden at der foreligger aftaler i artikel 85's forstand, falder følgelig ikke ind under denne bestemmelse.

For fuldstændighedens skyld har Kommissionen henvist til præmis 35 i INNO-ATAB-dommen, hvoraf det fremgår, at en national foranstaltning, som er i strid med konkurrencebestemmelserne, normalt er uforenelig med traktatens artikler 30 og 34.

III — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 5. maj 1983 har den nederlandske regering ved A. Bos som befuldmægtiget, de tiltalte i hovedsagen ved advokat A. F. de Savornin Lohman, Rotterdam, og Kommissionen ved Van der Esch som befuldmægtiget afgivet mundtlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 30. juni 1983.

Præmisser

1 Ved domme af 1. juni 1982, indgået til Domstolen den 14. juli 1982, har Arrondissementsrechtbank Utrecht i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet en række præjudicielle spørgsmål vedrørende EØF-traktatens artikler 5, 30 og 85.

2 Disse spørgsmål er opstået under to straffesager, som af anklagemyndigheden i Utrecht er rejst mod dels Kaveka de Meern BV, som navnlig driver virksomhed i form af engroshandel med tobaksvarer, dels mod dette firmas tidligere driftsleder Jan van de Haar.

3 »Wet op de accijns van tabaksfabrikaten« (den nederlandske lov om afgifter på tobaksvarer) af 1964 bestemmer i artikel 30, første punktum, følgende:

»Det er forbudt at sælge, udbyde til salg eller levere tobaksvarer til andre end forhandlere til en lavere pris end den på afgiftsbanderolen anførte«.

4 Under straffesagen er det blandt andet blevet gjort gældende, at de tiltalte har overtrådt denne bestemmelse ved at udbyde tobaksvarer til salg til andre end forhandlere til lavere priser end de på afgiftsbanderolerne anførte.

5 Det fremgår af sagens akter, at Kaveka har en kundekreds, der består af forhandlere og af personer, som selv i en erhvervsmæssig virksomhed bruger de tobaksvarer, som de køber hos Kaveka. Kaveka's handelspraksis består i ikke at kontrollere ved kassen, om kunden er forhandler af de tobaksvarer, som han har i sin indkøbsvogn, idet selskabet bevidst tager risikoen for, at køberen ikke anvender de købte varer erhvervsmæssigt. Kaveka praktiserer en ordning med passersedler, således at virksomheder og institutioner som f.eks. centre for ældre kan forsyne sig hos selskabet med tobaksvarer.

6 De tiltalte har for den nationale domstol gjort gældende, at de forhold, der er rejst tiltale for, ikke er strafbare, da artikel 30 i den pågældende neder-

landske lov er i strid med traktatens artikler 5, 30 og 85; misbrug af den dominerende stilling, som er forbundet med denne bindende prisordning, kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og hindre indførslerne mellem medlemsstaterne; i øvrigt indebærer det forhold, at der er fastsat et absolut minimum for afgiften, dannelse af en absolut mindstesalgspris, hvilket strider mod traktatens artikel 30.

7 De spørgsmål, som Arrondissementsrechtbank Utrecht har stillet, er følgende:

»1. I sin praksis vedrørende EØF-traktatens artikel 30 har Domstolen gentagne gange udtalt, at enhver af medlemsstaternes bestemmelser for handelen, som direkte eller indirekte, øjeblikkeligt eller potentielt, kan hindre samhandelen i Fællesskabet, må betragtes som en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner. Denne formulering minder meget stærkt om det, Domstolen har udtalt vedrørende begrebet »påvirkning af handelen mellem medlemsstater« i EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, i sagerne Grundig mod Consten (sagerne 56 og 58/64, Sml. 1965-1968, s. 245) og LTM mod MBU (sag 56/65, Sml. 1965-1968, s. 211), skønt der deri tales om at »påvirke« handelen mellem medlemsstaterne, mens der f.eks. i Dassonville-dommen anvendes udtrykket »hindre« (sag 8/74, Sml. 1974, s. 837-854). Hvis den nationale ret skal afgøre, om en medlemsstats bestemmelser, som uden forskel gælder for indførte og indenlandske varer, er en foranstaltning med tilsvarende virkning i den i EØF-traktatens artikel 30 forudsatte betydning, skal den da i sin afgørelse tage hensyn til Domstolens praksis vedrørende EØF-traktatens artikel 85, nærmere bestemt Domstolens fortolkning af begrebet »påvirkning af handelen mellem medlemsstater«, hvoraf fremgår, at der foreligger den i artikel 85, stk. 1, anførte påvirkning, hvis det står fast, at de pågældende bestemmelser vedrørende handelen er egnede til at fordreje det naturlige handelsmønster, eller skal den nationale ret anlægge en selvstændigere fortolkning af EØF-traktatens artikel 30, som går ud på, at sådanne bestemmelser kun er en handelshindring og således en foranstaltning med tilsvarende virkning i den i artikel 30 forudsatte betydning, hvis retten på grundlag af faktiske omstændigheder kan fastslå, at importen af varer fra andre medlemsstater kan begrænses af disse bestemmelser?

2. Skal bestemmelser i en medlemsstat, som uden forskel gælder for indenlandske og indførte varer, også anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning i den i EØF-traktatens artikel 30 forudsatte betydning, når det står fast, at importen til en medlemsstat på grund af denne foranstaltning kun hindres i meget ringe grad, mens der stadig findes andre muligheder for at afsætte varer fra andre medlemsstater?

3. Skal den nationale ret ved sin prøvelse af, om bestemmelser, som uden forskel gælder for import fra andre medlemsstater og for afsætningen af indenlandske varer, bevirker en hindring af handelen, kun se på disse bestemmelsers virkninger, eller skal den herved også tage hensyn til, at der på det pågældende marked også findes andre handelshindringer som følge af medlemsstaternes skatte- og afgiftslovgivninger og forskellene mellem disse?

4. Har det betydning for besvarelsen af det forrige spørgsmål, at de pågældende bestemmelser efter den nationale rets mening i sig selv ikke på nogen måde hindrer handelen?

5. Når der som følge af bestemmelserne i en medlemsstat findes en vertikal prisbindingsordning, som alle de berørte erhvervsdrivende skal overholde, idet der ellers er tale om en overtrædelse af loven, kan en privatperson, som har overtrådt en sådan ordning, da for den nationale ret påberåbe sig, at denne nationale ordning er uforenelig med EØF-traktatens artikel 5, stk. 2, sammenholdt med artikel 85«?

Det første og det andet spørgsmål

8 Den nationale domstols første spørgsmål går ud på, om der ved en bedømmelse på grundlag af traktatens artikel 30 af bestemmelser, der gælder uden forskel for indførte varer og for indenlandske varer, også skal tages hensyn til de kriterier, som er udviklet i Domstolens praksis vedrørende artikel 85, navnlig med hensyn til begrebet påvirkning af handelen mellem medlemsstater, eller om artikel 30 har selvstændig betydning og kun finder anvendelse, når det er godtgjort, at sådanne bestemmelser kan hindre indførslerne. Det andet spørgsmål går mere præcist ud på, om sådanne bestemmelser også skal anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning i den i traktatens artikel 30 forudsatte betydning, når det står fast, at de kun i meget ringe

grad hindrer indførslerne, og at der stadig findes andre muligheder for afsætning af de indførte varer.

9 De tiltalte i hovedsagen og i et vist omfang Kommissionen har gjort gældende, at man ikke kan fortolke traktatens artikler 30 og 85 forskelligt, for så vidt angår begrebet påvirkning af handelen mellem medlemsstater, mens den nederlandske regering har hævdet det synspunkt, at artiklerne 30 og 85 skal fortolkes selvstændigt.

10 Under retsmødet har Kommissionen imidlertid nærmere præciseret den stillingtagen, som den fremførte i sit skriftlige indlæg, og har herved bemærket, at når nationale bestemmelser eller aftaler mellem virksomheder angår de samme økonomiske omstændigheder, må virkningerne ganske vist bedømmes på samme måde, men den retlige subsumption kan være forskellig, fordi de pågældende bestemmelser har deres egen indre logik og skal fortolkes selvstændigt.

11 Det må erindres, hvilken sammenhæng disse forskellige bestemmelser i traktaten indgår i. Traktatens artikel 85 er en del af konkurrencereglerne, som er rettet til virksomheder og sammenslutninger af virksomheder, og som har til formål at opretholde en effektiv konkurrence på fællesmarkedet. Som det fremgår af Domstolens praksis, har denne bestemmelse kun betydning for konkurrencebegrænsende aftaler, vedtagelser eller praksis, som mærkbart påvirker handelen inden for Fællesskabet.

12 Artikel 30 derimod hører til de regler, som har til formål at sikre frie varebevægelser og med dette formål for øje at fjerne de af medlemsstaternes nationale bestemmelser, som på nogen måde kan hindre disse bevægelser. Domstolen har således statueret, at nationale bestemmelser, som direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt kan hindre handelen inden for Fællesskabet, skal anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion.

13 Det må herved fremhæves, at traktatens artikel 30 for så vidt angår foranstaltninger, der kan betegnes som foranstaltninger med tilsvarende virkning

som en kvantitativ restriktion, ikke sondrer efter i hvilken grad foranstaltningerne påvirker handelen mellem medlemsstater. Når en national foranstaltning kan hindre indførslerne, skal den anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, selv hvis hindringen er ringe og der er andre muligheder for afsætning af de indførte varer.

14 Det første og det andet spørgsmål skal derfor besvares således, at traktatens artikel 30, som har til formål at fjerne nationale foranstaltninger, der kan hindre samhandelen mellem medlemsstater, har et andet formål end artikel 85, som tager sigte på at opretholde en effektiv konkurrence mellem virksomheder. Den domstol, der skal tage stilling til, om nationale bestemmelser er forenelige med traktatens artikel 30, skal vurdere, om den pågældende foranstaltning direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt kan hindre handelen inden for Fællesskabet. Dette kan være tilfældet, selv hvis hindringen er ringe, og der findes andre muligheder for at afsætte de indførte varer.

Det tredje og det fjerde spørgsmål

15 Disse spørgsmål drejer sig om, hvorvidt en national lovbestemmelse som artikel 30 i den pågældende nederlandske lov er forenelig med traktatens artikel 30, i det omfang den for salg til forbruger pålægger en salgspris, der er fastsat af fabrikanter eller importører. Den nationale domstol ønsker navnlig oplyst, om dette spørgsmål skal afgøres på grundlag af en sådan bestemmelses virkninger isoleret set, eller om der skal tages hensyn til, om der består andre hindringer for samhandelen, som skyldes forskelle i medlemsstaternes skatte- og afgiftslovgivninger, også hvis det antages, at den pågældende bestemmelse isoleret set ikke bevirker nogen begrænsning af handelen.

16 Den forelæggende domstol har fastslået, at der i den nederlandske lovgivning anvendes et banderolesystem for at sikre opkrævningen af afgifter på tobaksvarer. Tobaksvarer må i detailhandelen kun sælges til den på banderolen anførte pris. Prisen fastsættes frit af importøren eller den indenlandske fabrikant. Importøren kan frit, eventuelt i samråd med den udenlandske fabrikant, fastsætte sine priser. Udvalget af banderoler giver mange muligheder,

og i praksis tillades andre banderolepriser altid efter ansøgning. Enhver kan inden for rammerne af de gældende afgiftsbestemmelser, som navnlig har registreringsformål, få udleveret banderoler.

17 Ifølge den nederlandske lov kan en udenlandsk producent forhandle samme tobaksvarer til forskellige priser på det nederlandske marked. Der har imidlertid i praksis ikke vist sig tilfælde, hvor et og samme mærke importeres af mere end en importør.

18 Forbudet i artikel 30 i Wet tabaksaccijns gælder uden forskel for indenlandske varer og for indførte varer. Derved er priskonkurrencen for en bestemt vare på detailhandelsniveau umuliggjort. Derimod kan der konkurreres på mellemhandlerniveau ved hjælp af rabatter og bonusordninger. I øvrigt kan der stadig konkurreres ved hjælp af reklame og salgsfremstød. Nye mærker introduceres i stigende omfang på grundlag af kvalitet og smag.

19 I dommen af 24. januar 1978 (Van Tiggele, sag 82/77, Sml., s. 25) har Domstolen konstateret, at selv om nationale prisregler, der gælder uden forskel for indenlandske og indførte produkter, ikke i almindelighed har virkning som en kvantitativ restriktion i den i traktatens artikel 30 forudsatte betydning, kan det i enkelte særlige tilfælde forholde sig anderledes. En hindring for indførslen vil således især kunne optræde derved, at en national myndighed fastsætter priser eller fortjenstmargener på et sådant niveau, at de indførte varer bliver stillet ugunstigt i forhold til tilsvarende indenlandske varer, enten fordi de ikke vil kunne afsættes med fortjeneste under de fastsatte vilkår, eller fordi et konkurrenceforspring, som skyldes lavere kostpriser, bliver udlignet.

20 Med hensyn til prisfastsættelsen og beskatningen af tobaksvarer har Domstolen i dommen af 16. november 1977 (INNO-ATAB, sag 13/77, Sml., s. 2115) antaget, at det på fællesskabsrettens nuværende stade tilkommer de enkelte medlemsstater at vælge deres egen skattetekniske metode til kontrol med forarbejdede tobaksvarer, der sælges på deres område, og at en ordning med priser, der frit fastsættes af fabrikanten eller efter omstændighederne af

importøren, og som i medfør af en national lovbestemmelse omformes til en ordning med bindende forbrugerpriser, hvorved der ikke sondres mellem nationale og indførte varer, normalt udelukkende har virkninger på nationalt plan.

21 Det kan imidlertid, som Domstolen har præciseret i samme dom, ikke udelukkes, at en sådan ordning i visse tilfælde kan påvirke samhandelen inden for Fællesskabet. Hvis indførsel og udførsel af tobaksvarer er underkastet hindringer, der følger af de forskellige metoder til afgiftskontrol, som medlemsstaterne benytter, navnlig til at sikre at de skatter, som de nævnte varer er pålagt, også erlægges, må det undersøges, om et sådant system med faste priser, der pålægges forbrugeren af hensyn til afgiftskontrollen, i sig selv tillader, at indførte varer afsættes med fortjeneste eller med den eventuelle konkurrencefordel i behold, der følger af den lavere kostpris for indførte varer i forhold til indenlandske varer.

22 Ved bedømmelsen af, om en retsforskrift i en medlemsstat, som for salg af forarbejdede tobaksvarer til forbrugeren foreskriver en fast pris — frit fastlagt af fabrikanten eller importøren — udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, påhviler det derfor den nationale ret under hensyntagen til de hindringer af afgiftsmæssig art, der består for den pågældende varesektor, at undersøge, om en sådan ordning med bindende priser i sig selv er egnet til direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt at hindre indførslerne mellem medlemsstater.

Det femte spørgsmål

23 Den nationale domstols femte spørgsmål går ud på, om en privatperson for en national domstol kan påberåbe sig, at de nationale bestemmelser er uforenelige med traktatens artikel 5, stk. 2, sammenholdt med dens artikel 85.

24 Selv om medlemsstaterne ikke må træffe foranstaltninger, der gør det muligt for private virksomheder at unddrage sig kravene i traktatens artikel 85, hører denne artikel til de konkurrenceregler, der »gælder for virksom-

hederne«, og har følgelig til formål at regulere private virksomheders adfærd på fællesmarkedet. Den skal følgelig ikke tages i betragtning ved bedømmelsen af, om en lovgivning af en art som den, der er genstand for hovedsagen, er forenelig med fællesskabsretten.

Sagens omkostninger

25 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til parterne i hovedsagen udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om omkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (første afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Arrondissementsrechtbank Utrecht ved forelæggelsesdomme af 1. juni 1982 for ret:

1. **Traktatens artikel 30, som har til formål at fjerne nationale foranstaltninger, der kan hindre samhandelen mellem medlemsstater, har et andet formål end artikel 85, som tilsigter at opretholde en effektiv konkurrence mellem virksomheder. Den domstol, som skal tage stilling til, om nationale bestemmelser er forenelige med traktatens artikel 30, skal vurdere, om den pågældende foranstaltning direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt kan hindre samhandelen inden for Fællesskabet. Dette kan være tilfældet, selv hvis hindringen er ringe, og der findes andre muligheder for at afsætte de indførte varer.**

2. **Ved bedømmelsen af, om en retsforskrift i en medlemsstat, som for salg af forarbejdede tobaksvarer til forbrugeren foreskriver en fast pris — frit fastlagt af fabrikanten eller importøren — udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion,**

påhviler det den nationale domstol under hensyntagen til de hindringer af afgiftsmæssig art, der består for den pågældende varesektor, at undersøge, om en sådan ordning med bindende priser i sig selv er egnet til direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt at hindre indførslerne mellem medlemstater.

3. **Traktatens artikel 85 skal ikke tages i betragtning ved afgørelsen af, om en lovgivning af en art som den, der er genstand for hovedsagen, er forenelig med fællesskabsretten.**

Koopmans O'Keeffe Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 5. april 1984.

For justitssekretæren

J. A. Pompe
Assisterende justitssekretær

T. Koopmans
Formand for første afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 30. JUNI 1983 [1]

Høje Domstol.

Den nederlandske »Wet op de accijns van tabaksfabrikaten« (lov om afgifter på tobaksvarer) af 1964 bestemmer i artikel 30, at det er forbudt at sælge, udbyde til salg eller levere tobaksvarer til andre end forhandlere til lavere pris end den på afgiftsbanderolen anførte. Formålet med denne bestemmelse er ifølge den officielle begrundelse at forhindre, at en manglende anvendelse af mindsteprisen får virkninger for konkurrenceforholdene i detailhandelen, altså at beskytte specialiserende detailhandlere.

Tiltalte i hovedsagen — Kaveka de Meern BV, som driver en selvbetjeningsengroshandel, og firmaets overordnede driftsleder — er tiltalt for at have overtrådt den nævnte bestemmelse. Det blev nemlig konstateret, at Kaveka i november 1977 har tilbudt cigarer, cigaretter og røgtobak til andre personer end forhandlere til en lavere pris end den på

1 — Oversat fra tysk.